

Спільними силами і критичним підходом подолаємо перешкоди

Вже другий рік підряд Союз русинів-українців Словацької Республіки не може виконувати свої завдання в повній мірі. Не відбувся в планованому терміні ані VIII з'їзд організації. Причина всім нам ясна – пандемія коронавірусу COVID-19. Хвороба, яка охопила цілий світ, але яку і наперекір цьому багато людей ще постійно підцінює або недооцінює. Часто аж доти, поки вона не дихне прямо на нього або на когось з його близьких. В т. зв. аргументації, чому та чи інша людина не може або не хоче вакцинуватися, деколи тяжко розібратися. Якщо йдеться про проблеми зі здоров'ям, то це кожному зрозуміло, але якщо йдеться про псевдоаргументи типу «я цьому не вірю», чи навіть такі як запровадження через вакцину в тіло людини якогось «чипу», через який будуть якісь невідомі, темні сили слідкувати за людиною, то це вже цілком незрозуміле, якщо не дивне.

Пандемія наносить удари економіці, медицині, культурі, соціальній сфері, родинному життю, повсякденному життю багатьох людей в цілому світі. Культурно-національне життя нашої національної меншини не є винятком. Метою нашого Союзу в минулому році було реалізувати і в цих умовах чим більше проектів і утримати хоч би в мінімальній мірі і внутрішню життєву організації. І так нам вдалося, подібно як у 2020 році, в нетрадиційних термінах, але все-таки провели 66 Свято культури русинів-українців Словацьчини у Свиднику та 57 Фестиваль фольклору русинів-українців Словацьчини в Камійонці – дві найбільші центральні акції нашого Союзу. І без закордонних учасників ці імпрези пройшли успішно, а зокрема камійонський фестиваль визначався добрим художнім рівнем та високою участю глядачів.

Гірше було з іншими центральними акціями СРУСР. Вже другий рік не могли відбутися Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича в Пря-

шеві та Фестиваль духовної пісні в Снині, а також конкурсний огляд співаків народної пісні «Маковицька струна» в Бардієві та Пряшеві. За рішенням Фонду підтримки культури національних меншин проекти з 2021 року можна реалізувати аж до кінця березня 2022 року, але у випадку цих трьох акцій, вимогливих на організацію, важко собі уявити, щоб до цього терміну вдалося їх відповідально підготувати й реалізувати. Хіба що за винятком Фестивалю драми і художнього слова, в рамках якого змагання з художнього слова можемо провести у онлайн форматі. Відеозаписи виступів учасників, які зголосилися до участі у конкурсі, вже є спрацьовані, залишається лише вибрати термін такого способу реалізації. Дивно, що згадуваний Фонд за два роки пандемії не змігся на те, щоб дав дозвіл на використання дотації на проекти і на такий спосіб реалізації.

І що гірше, Фонд до цього часу не видав заклик на подання проектів на 2022 рік. Це приносить комплікації зокрема для таких проектів, які мають реалізуватися від початку року, наприклад видавання періодичної преси. Тому то й цей перший цьогоорічний номер газети виходить тільки тепер. Але разом з тим, що пізніше буде проходити процес подання та схвалювання проектів, пізніше надійдуть і фінанси на їх реалізацію. І так ми знову попадаємо в ситуацію, в якій ми вже були не один раз, але зараз вона тим гірша, що після двох років пандемії фінансові запаси і доходи культурно-національних організацій звелися до мінімуму. Загрожує, що деякі організації не витримають цей тиск і перестануть подавати проекти і реалізувати культуру своїх національних меншин і просто загинуть. А оскільки майже вся культура меншин лежить на плечах цих організацій, то з ними пропаде і культура меншин.

Але не можемо підлягати песимізму. Союз русинів-українців діє і надалі. Про акції, які були ним організовані минулого ро-

ку в Словацько-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшеві ми вас інформували в останньому номері газети за 2021 рік і цього року відповідно пандемічній ситуації робота Центру буде продовжуватися. Але найважливішим завданням нашої організації є завершити регіональні конференції та провести VIII з'їзд СРУСР. Регіональні конференції відбулись у Пряшівській, Бардіївській та Гуменській регіональних організаціях, готуються до них ще в Кошицькій, Свидницькій та Староліубовнянській організаціях. Термін з'їзду буде встановлений в залежності від проведення цих конференцій та, зрозуміло, від пандемічної ситуації.

Але щоб конференції та з'їзд принесли очікуваний ефект, тобто поліпшення праці організації, для того потрібно, щоб чим більше членів залучилося в їх підготовку, щоб приходили з пропозиціями, як підключити молодих людей в роботу організації, які нові підходи використати в збереженні та презентації нашої національної культури, як її наблизити якнайширшому колу людей і т. п. Поки що тут не видно якусь більшу активність наших членів, якщо не рахуємо їхні критичні виступи на різних форумах чи зустрічах. Дуже мало ініціативними є і члени комісії, які були схвалені на засіданні Центральної ради для підготовки матеріалів з'їзду. Майже ніхто не презентує свої думки та пропозиції на сторінках нашої газети, яка відкрита для обміну поглядами на діяльність нашої організації. Тому не завжди треба глядати винуватців нашої ситуації лише в комусь іншому, але слід критично подивитися і на свою частку вини. Тільки спільними силами і лише критичним підходом до нашого загального, але й до себе самого зможемо подолати ту критичну ситуацію, до якої ми попали.

Павло БОГДАН,
виконуючий обов'язки
голови ЦР СРУСР.

храмах, як зазначають церковні джерела, було менше у порівнянні з попередніми роками.

-мі-

Подяка

Редакція газети «Нове життя» дякує читачам, дописувачам, прихильникам українського друкованого слова в Словацьчині за вітання з Новим роком і Різдвом Христовим.

Окрему подяку складаємо органам і організаціям Союзу русинів-українців Словацької Республіки, українським інституціям, які привітали нас з новорічними святами. Дякуємо також українським організаціям світу.

Редакція газети
«Нове життя».

Бажаємо читачам газети «Нове життя» у 2022 році міцного здоров'я, радості та успіхів.

Редакція газети «Нове життя»

▲ Юні колядники з Основної школи в Орябині Староліубовнянського округу.

Старий Новий рік: історія свята

У ніч із 13 на 14 січня східні слов'яни відзначають старий Новий рік. Старий Новий рік прийшов у нашу культуру разом із старим стилем літочислення.

Східні слов'яни, в тому числі українці, жили за юліанським календарем, а Європа – за григоріанським. Юліанський календар був створений у Римській імперії і ґрунтувався на давньоєгипетській астрономії. Григоріанський календар був більш точним, його створили в XVI столітті з урахуванням нових знань про влаштування всесвіту. Різниця між двома системами обчислення становила 13 днів і створювала незручності для ведення міжнародних політичних та економічних справ.

У Росії, в яку входили східнослов'янські землі, в тому числі й українські, перехід на західноєвропейський календар відбувся 14 лютого 1918 року. Відповідно до декрету, головною метою всього проекту було «встановлення у Росії однакового майже з усіма культурними народами обчислення». Проте православна церква не прийняла перехід на новий стиль і далі святкувала за юліанським календарем.

Тут бере початок незвичне свято – старий Новий рік, т.е. Новий рік за старим стилем, який не був забутий в народі. Проте

святкували старий Новий рік не так масштабно, як ніч із 31 грудня на 1 січня.

Православна церква й досі використовує юліанський календар. Тому Різдво в українців святкується 7 січня, а у католицьких державах – 25 грудня. Новий рік, а точніше новоліття, православна церква відзначає 14 вересня (1 вересня за старим стилем) – не від Різдва Христового, а від створення світу.

Традиція відзначати старий Новий рік існує не лише в українців, але й інде, в тому в Греції, Сербії, Чорногорії, Алжирі, Тунісі та багатьох інших країнах. У всіх державах поява незвичайної дати пов'язана з переходами на різні календарі, але у кожній країні є свої традиції. У німецькомовних регіонах Швейцарії, наприклад, 13 січня відзначають старий День святого Сильвестра, вбираються в маскарадні костюми та вітають одне одного з Новим роком. У Македонії у Новий рік за старим календарем організують карнавали.

Як релікт минувшини відзначення старого Нового року зберігається і досі в наших краях, головним чином у русинів-українців, що пов'язане із частинною культурних традицій церкви східного обряду.

За матеріалами преси.

До уваги читачів

Затримка появи першого номера газети «Нове життя» в 2022 році пов'язана з тим, що Фонд підтримки культури національних меншин оголосив заклик подавати проекти на 2022 рік тільки 11 лютого 2022 року. Тому що у видавця – Союзу русинів-українців СР – нема резервних коштів для видавання газети і для своєї діяльності, номер газети виходить аж тепер.

Просимо вибачення у читачів.

Редакція.

Різдво Христове в пандемії

І цього року Різдво Христове пройшло під знаком пандемії коронавірусу COVID-19. Так це було у римо-католиків та греко-католиків, але і в православних, які святкували Різдво 7 січня і в два наступні дні 2022 року.

Різдво Христове за григоріанським календарем – 25 грудня відзначають Римо-Католицька церква, протестантські церкви, а також помісні православні церкви – Константинопольська, Болгарська, Грецька, Румунська, Антіохійська, Александрійська, Албанська, Кіпрська, Фінляндська та Православна церква в Америці.

Греко-католицька церква в Словацьчині, до якої належить і більшість віруючих з рядів русинів-українців, святкувала Різдво разом з римо-католиками, за

винятком двох сіл – Шмиґовець і Ялова в Снинському окрузі, які величали народження Ісуса Христа разом з православними – 7 січня 2022 року.

Із загального числа 200 православних приходів у Словацьчині Різдво за юліанським календарем відсвяткували у 170 приходів, а 30 приходів – за григоріанським.

Варто зазначити, що Православна Церква України, Єрусалимська, Російська, Сербська, Грузинська, Афонська монастирі, Бессарабська митрополія Румунської православної церкви, а також Українська греко-католицька церква святкують Різдво 7 січня.

Різдво Христове у пандемічних обставинах не пройшло так велично й урочисто, як то було до пандемії. Тому і віруючих в

3 пером в руках крокує життям Ганна Чаварга починає рік своїм святом

Читачам добре відоме це ім'я журналістки і публіцистки. Ганна Чаварга присутня на сторінках української преси Словаччини, головним чином, газети «Нове життя» і журналу «Дружно вперед» вже більше шість з половиною десятиріч. Зверталася і до радіослухачів, її голос часто звучав на хвиллях Пряшівської української студії (Чехословацького радіо). Її слово в пресі чи на радіо завжди звучить чітко, ясно, зрозуміло. Звучить переконливо, читач розуміє силу її аргументів. Бо й справді до них промовляє людина з багатим життєвим досвідом, з тонким сприйняттям дійсності.

Особливо їй близькі культурно-національні справи русинів-українців Словаччини в широкому їх діапазоні, адже цим питанням вона присвятила все своє життя.

Ювілярка Ганна Чаварга народилася 24 січня 1937 року в Ублі на Снинщині. Після закінчення основної школи в рідному селі поступає в Пряшівську середню економічну школу (1956), а згодом – на Пряшівський філософський факультет Університету ім. П. Й. Шафарика (1972). Д-р (1985). З роками набувала враження, що без знання своєї культури, без минувшини людина постопає у передсуді, не знаходить необхідних орієнтирів для майбутнього. Так зродилася думка сплатити борг перед рідною Ублею, односельчанами і в співавторстві з Юрієм Гузем підготувала і видала в 2010 році великого формату репрезентативну книжку на крейдяному папері під назвою «Ublá - Убля v zrkadle stáročí» (236 стор.), яка розповідає про історичне минуле і сучасність Ублі, її жителів, вміщає спогади очевидців про видатні події в житті Ублі, художні нариси про славних уродженців села, серед них згадаймо хоча б громадського діяча Степана Борецького, академічного художника Адалберта Борецького, учасників визвольних боїв Миколая Шингловича,

Василя Штеця, журналіста Віктора Боднара, лікаря Ладислава Борецького, громадсько-політичних діячів Івана Гливуку, Юрія Гамрака, педагогічного працівника Юрія Железника, педагога і публіциста Йосифа

Сірку, науковця і дослідника Івана Присташа, загалом книжка містить 36 нарисів. Складовою частиною серії нарисів є портрети осіб, які формували в недавньому минулому або зараз формують сучасне обличчя Ублі. Серед них йде мова про уславлену, вже покійну співачку Марію Чокину, старостку Ублі Надію Сіркову, культурно-освітні працівниці Євгенію Камозін, Надію Сичакову та ряду інших.

Ганна Чаварга – авторка близько двох тисяч нарисів, репортажів, аналітичних матеріалів, глос, які друкувала на сторінках української преси Словаччини. Всіх їх не перерахувати, бо для цього потрібно було б укласти книжку бібліографії, але такої у неї нема, як і в інших журналістів, які працювали в українській пресі і взагалі в українських мас-медіа Словаччини. То з на-

годи її життєвого ювілею згадаймо бодей ті статті, які найбільше нам запам'яталися: «Дорогою перемоги» (1969), «Була охота» (1972), «Десять там, де сонце сходить» (1972), «Хвала рукам, що хлібом пахнуть» (1973), «Хто любить поле, той любить і людей» (1988), «Журналісти – письменники» (1986) та ряд дальших.

Це лише певний зразок творчих інтересів і уподобань нашої ювілярки. Проте діапазон її діяльності набагато ширший. Благородну роботу Ганна Чаварга виконала в організаціях та органах молодіжного і жіночого руху, Культурного союзу українських трудящих і Союзу русинів-українців Словачської Республіки. Довгими роками працювала в Президії ЦК КССТу, ЦК Союзу словацьких журналістів, була членом Ради уряду ССР у справах національних меншин (1988 – 1989).

Сьогодні Ганна Чаварга на заслуженому відпочинку, проте вона і далі не покладає руки і в міру своїх сил і можливостей допомагає головним чином рідній Ублі у підготовці програм щорічних фольклорних фестивалів, інших програм, які організує Сільський уряд на чолі з старостою Надією Сірковою для жителів села і для ширшої околиці.

Хтось би сказав, що дорога з Братислави до Ублі далека-предалека. Принаймні так цю віддачу хотіли б бачити декотрі братиславські журналісти. Ганна Чаварга сумнівається в такій її правді. І сама вона тепер проживає в Братиславі, а в літній час радо повертається у рідний край, до своїх близьких і рідних людей в Ублі, де в неї батьківський будинок, ціле газдівство з відповідним реманентом, який вимагає відповідного догляду, але і часу, якого в нашої ювілярки так мало.

*Ліши би служило здоров'я.
На многая і благая літ!*

-мі-

Добігав кінець черговий пандемічно-карантинний рік, та, разом з тим, починалися зимові свята. Якими вони були в умовах нового штаму COVID-19 та запроваджених у зв'язку з цим обмежень? Про це знайомить нас вчителька Української школи в Братиславі Тетяна Петюренко.

Ред.

Можна скасувати новорічно-різдвяні концерти та програми, але святковий настрій скасувати неможливо.

Тож Святий Миколай просто не міг не прийти до вихованців Української школи в Братиславі. І хоча не було можливості зібрати всіх дітей та батьків разом, а зустріч у маленькому колі відбулася просто неба, головне – це святковий настрій та віра в диво.

СВЯТКОВА ВИСТАВКА В КОШИЦЯХ

Напередодні Новорічних та Різдвяних свят зимова казка завітала і до будови уряду міської частини Кошиці – Тяганове – староста – Мілош Ігнат, предноста – Беата Земкова, з красунею ялинкою, виставкою світлин святкових заходів – ярмарок, виступів дитячих та дорослих фольклорних колективів району, виставкою різдвяного печива та рукотворів майстринь ГО «Жінки Словаччини» кошицький клуб – голова Ярмила Репчикова та жінок житлового масиву. На виставці представлені вироби та декор з лози, паперу, тканини, вони – ангели, новорічні кульки, різдвяні дзвіночки, години... До виставки зі своїми вовняними іграшками та прикрасами в старовинній техніці валяння – україночка, новорічні кулі, прикраси, українські хатки,

казкові персонажі, долучилася і українська майстриня, письменниця з Кошиці Ірина Мацко. Святкову виставку для відвідувачів вона підготувала разом зі своїми колегинями уряду міської частини.

і.м.

Фінансові пожертви

Редакція «Нового життя» вдячна за моральну і матеріальну підтримку читачів і прихильників газети. На підтримку газети «Нове життя» пожертвували:

Ярослав Джоґаник, Свидник – 30 €

Михайло Роман, Пряшів – 30 €

Любиця Бабота, Пряшів – 20 €

Микола Мушинка, Пряшів – 30 €

Родина Магурова, Кошиці – 75 €

Пожертви на газету, на діяльність Союзу русинів-українців СР та Словацько-українського культурного та інформаційного центру можна надсилати на такий рахунок:

VÚB Prešov, číslo účtu: SK95 0200 0000 0000 0223 4572

Редакція.

ІВАН ПРОКІПЧАК – ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

В 2022 році минає 105 років з дня народження письменника Івана Прокіпчак. З його літературною діяльністю газета «Нове життя» знайомила читачів в четвертому номері за минулий рік. Не менш цікавою була його позалітературна, громадська діяльність, бо вона була принаймні такою важливою для русинів-українців Словаччини, як і літературна.

Редакція.

Іван Прокіпчак народився в родині залізничника в містечку Меджилабірці 6.1.1917 р. На той час в Меджилабірці це була важлива посада і користувалася значною популярністю і пошаною. Залізничник був державним працівником, чомісяця одержував державну, хоч і невелику, зарплату. Тоді в околиці містечка не було ні заводу, ні фабрики, деякі гроші можна було заробити лише в лісі. Після закінчення меджилабірської словацької початкової школи (були там тоді

вже й паралельні класи для руських школярів) батьки як свідомі русини (здається, що в той час назву русин не вживали в народі, тим більше в Меджилабірцях та й в моєму рідному селі Кобильниці і його околиці, але руснак, руський) послали малого Івана до Пряшева в горожанську школу, де директором був вже в той час свідомий українець Діонісій Зубрицький (уродженець села Дячів Сабинівського округу, де народилося більше наших видатних діячів).

Про Діонісія Зубрицького відомо, що він був талановитий педагог, автор багатьох художніх творів і різних статей, в тому числі й про Тараса Шевченка, Івана Франка, Василя Стефаника, Ірину Невицьку, перекладав з чеської та польської літератури на руську (українську) мову.

Іван Прокіпчак згодом поступив до Руської учительської семінарії, де, крім учительської професії, ще готували й майбутніх канторів (дяків) для церковних обрядів – співів. Там знов викладали не російською, тим більше не українською мовою, навіть не розмовною українською говіркою, але якимсь «язичієм» чи т.зв. карпаторуською мовою. Значна

(6.1.1917 – 26.2.1991)

частина учителів-священників ставилася негативно, якщо не вороже до радянського режиму. Так вони сприймали і літературу, яка творилася на цих теренах, культуру, не кажучи вже про українську мову. В такій атмосфері формувалася і національна свідомість студента Івана Прокіпчак. Оскільки студент Іван непогано співав, любив читати твори російських класиків (О. С. Пушкін, Л. М. Толстой та ін.) та й ще пробував сам писати чи скоріше записувати свої спостереження, переживання, пробуючи їм дати художню форму, то скоро здобув авторитет серед студентів і пошану серед викладачів, зокрема у д-р Степана Гойдича (брата єпископа Павла Гойдича), який в той час працював ще й редактором газети «Русское слово» і сам писав драматичні тексти – різні п'єси на християнські теми. До писання художніх творів заохочував й студентів семінарії. До речі, у міжвоєнні роки відвідували Пряшівську учительську семінарію і такі наші письменники, як Ірина Невицька (не закінчила, бо студенткою вийшла заміж), Федір Лазорик, Андрій Кусько, Іван Мацинський та інші, які після 1945 року кляли основи нової української літератури у нас.

Не слід забувати, що саме Пряшівська руська учительська семінарія (крім греко-католицької богословської семінарії та з 1936 року ще й церковної руської гімназії) була єдиною середньою школою для русинів-українців Словаччини до 1945 року і має величезні заслуги у збереженні руської (української) національної свідомості, східного (візантійського) церковного обряду і мови. Сьогодні лише можемо плакати, що сучасні обидва богословські факультети (греко-католицький і православний) відступили від тих традицій, які віками будували і боролися за їх збереження наші предки в часи тяжкої мадяризації, потім чехізації і словакізації. Можемо навіть казати, що вони потоптали їх традиції, зрадили своїх предків.

Після закінчення учительської семінарії Іван Прокіпчак вчителював у різних селах краю, згодом опинився у рідному містечку. Там його під час Другої світової війни мобілізували і послали на східний фронт, але йому та багатьом далішим словацьким солдатам вдалося втекти у вересні 1944 р. із німецького транспорту, який прямував до концтабору.

Після 1945 року Іван Прокіпчак активно включився в суспільно-громадське і культурне життя краю і передусім районів, які населяли русини-українці (Снина, Меджилабірці, Гуменне, Пряшів). Спочатку відповідні органи призначили його шкільним інспектором (Снина), потім головою Окружного національного комітету (ОНК, Снина), секретарем крайкому Чехословацько-радянської дружби (Пряшів), директором Піддукальського українського народного ансамблю (ПУНА, Пряшів), працівником Крайкому партії КПС (Пряшів), головою Окружного національного комітету (ОНК, Гуменне), депутатом Словацької Національної Ради (СНР), головою ЦК Культурного союзу українських трудящих (ЦК КССТ), членом комітету Української секції Спілки словацьких письменників і нарешті знов повернувся до педагогічної роботи, ставши директором української школи-інтернату в Гуменному.

Завжди його посилали там, де було треба навести порядок, дисципліну та досягти успішні результати. В кожній із названих посад відзначався сумлінністю, акуратністю і людяністю. Не всім тодішнім властивим були до смаку його вимогливість і дисциплінованість, за що поплатився тим, що його було неправом обвинувачено, засуджено і нарешті реабілітовано. Йому була повернута честь.

Чи не найбільший слід своєї роботи він залишив у Гуменному на посаді голови ОНК або української школи-інтернату в Гуменному. Жаль, досі Гуменне не віддячилося йому за виконану роботу. Працюючи на посаді ЦК КССТ, йому намагалися приписати ярлик українського буржуазного націоналіста, бо активно боровся за національні та головне економічні інтереси русинів-українців, на посаді голови ОНК викривав розтрату грошей тощо. Він всюди чесно захищав інтереси трудячого люду, не резигнував і далі дотримувався своєї демократичних і гуманістичних засад.

Михайло РОМАН.

Пасхалія до 2025 року

Рік	Православний Великдень	Католицький Великдень	Різниця
2022	24.04	17.04	1 тиждень
2023	16.04	09.04	1 тиждень
2024	05.05	31.03	5 тижнів
2025	20.04	20.04	співпадає

Боротьба проти людини і Боголюдини

Великий пророк Ісаїя (8-е століття до Христа) писав: «Горе тим, що зло називають добром, а добре злом, що ставлять темноту за світло, а світло за темряву, що ставлять гірке за солодке, а солодке за гірке!» (Іс.5,20). З'ясувавши це дивне сьогодення, можемо виключити: «Горе тим, які ставлять смутку за радість і обман за правду!». У вищезгаданих словах заховується таїнственна посилка на боротьбу проти людини і проти Боголюдини.

Здригнула нас всіх свідомих християн сумна вістка світоуправителів темряви, що треба виключити з словника назви: «батько» і «матір» і, що найболючіше, слова «Різдво Христове». Здається, що ніколи до наших часів не була зодягнена в одяг такої великої обманливості боротьба проти слів Творця, сказаних прародичам: «Плодіться й розмножуйтеся, наповняйте землю і оволодійте нею.» (Бут.1,28).

Св. Письмо, в книзі Одкровення пише, що змій стояв на варті «...перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить... І дитину вродила вона чоловічої статі, що всі народи має пасти залізним жедею...» (Одкр.12,4-5). Переважна частина тлумачів Одкровення бачать тут боротьбу нечистої сили проти Народження Спасителя світу. Але ту саму боротьбу продовжує змій з кожною жінкою, що готується до народження дитини. Це видно з слів: «І змій розлутовувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її...» (Одкр.12,17). Питаємось: як же бореться проти народження всіх дітей? – Двома видами. По-перше, надихаючи родичам злі думки, що не потрібно народжувати дитину. Страхує нас статистика колосального числа абортів по цілому світові. На превеликий жаль, найбільше стається це у християнських країнах. І, по-друге, почалась пропаганда взаємності безбожні шлюби, чоловіка з чоловіком і жінки з жінкою.

Питаємось далі: чому боротьба проти празника Різдва Христового? Тому що празник Різдва Христового є джерелом радості і правди. Це не подобається нечистій силі, тому що боротьба проти людства має успіх на фоні смутку і обманливості.

Різдво Христове є найсильнішою радістю всього людства. Про це говорив ангел вифлеємський пастухам: «Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться людям усім. Бо ось

сьогодні в Давидовім місті народиться для вас Спаситель, Який є Христос Господь» (Лк.2,10-11).

Про Своє Народження, як Людина, Спаситель говорив тільки один раз. «Я на це народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду...» (Ін.18,37). «Чи може щось рівнятися з цим празником? – питається св. Іван Золотоустий – демони втікають, рай відкритий... істина зійшла на землю!» Тоді, коли народився Спаситель світу, людство знаходилося в глибокому ідолослужінні, бо вклонялись сонцю як богові, про що говорить і тропар Різдва. «Різдво Твоє, Христе Боже наш, засвітило світло розуміння: в ньому бо ті, що звідом служили, від звізди навчилися поклонятися Тобі – Сонцю правди, і пізнавати Тебе – Схід з висоти, Господи, слава Тобі». В наші часи ідолослужіння набуває інших розмірів, людство стало рабом техніки. Дійшло до того, що ставиться питання: що є головніше: небо, чи комп'ютерний екран? Отже, які дуже необхідні дари Різдва, серед яких «світло розуміння». В одному різдвяному посланні світлої пам'яті архієпископ Адам писав: «Молімося щиро до Дитятка Христа, щоб зміцнив в наших серцях глибоку віру, правдиву любов, блага надію, щоб допоміг нам твердо стояти у Святій Православній Вірі і зберегти рідну мову, самобутню культуру, та передати нашим дітям цей великий скарб. Щоби ми позбулися усяких пороків, котрі поневоляють нашу душу і проводять до загибелі. Охорони, Господи, нашу молодь від спокус сьогодення: пияцтва, розпусти і наркоманії». Які прекрасні слова!

«Скарбами цього празника прикрашаються усі празники й одягаються у красу... Цей день більший від усіх днів, бо в цьому дні Милосердний прийшов до грішних... Цей день перший із празників, і він перевищує усі празники...», – пише св. Єфрем Сирин. Скарбами Різдва Христового прикрашається все людство і наповнюється радістю, дари, які не може відібрати від християнства сила смутку і обманливості, бо «з нами є Бог».

Прот. д-р Микола ЛАУРУК, Сигет, Румунія.

Довідка редакції: 1 серпня 2021 р. о. прот. д-р Микола (Николає) Лаурок був офіційно призначений вікарієм Українського Православного Вікаріату в Румунії. Він утримує довгорічні зв'язки з редакцією газети «Нове життя», в якій друкує свої статті на богословські та історичні теми.

Сторінки минулого (46)

ВЕЛИКА ДОМАША – VEĽKÁ DOMAŠA (вимерле село в окр. Воронів н/Т.)

Велика Домаша належала до найстарших поселень на території Земплина, існувала ще до XIII ст. Знаходилась в Ондавській верхівині на річці Ондаві, на місці теперішньої водойми Домаша, яка була побудована з метою акумуляції води під час більшого напору і для промислового використання. У зв'язку з будівництвом Домаші (1962 – 1967) разом з Великою Домашею (1965) під водою опинилися сім сіл: Добра над Ондавою, Петеївці, Трепец, Вальків і частини сіл Бжани і Турани над Ондавою. Замість Келчі виникло нове село Нова Келча. Гідроелектростанція була закінчена в грудні 1966 року, а роком пізніше, в грудні 1967 року, було завершено будівництво водосховища.

Історики (серед них Ян Бенько

на основі урбарів 1567 і 1569 років доводять, що в той час словацькими вважалися лише Стропків, Велика і Мала Домаша, Турани, Березниця, Хітча, Голчківці, Гіглівці і Нижня Ситниця – «... v roku 1569 ako slovenské boli kvalifikované len Stropkov, Veľká a Malá Domaša, Turany, Breznica, Chotča, Holčikovce, Giglovce a Nižná Sitnica, v ostatných mali žiť už len «Rutheni»». Автори також посилаються на Шематизм Кошицької дієцезії 1820 року, за яким латинський приход на місці первісно східного візантійського обряду у Великій Домаші (Nagy-Domása) виник тільки в 1788 році як один з 90 нових латинських приходів. Так було і в Туранах, де латинський приход був заснований у 1788 році, Дуплині, де латиняни замість приходу візантійського обряду заснували приход 1788 році. Якщо латинський приход у більш віддаленій Сзинні (Szinna) був заснований в 1782 р., то в Стропкові (Sztropko) – в 1788 р. Як відомо, русини (українці) були

вірниками східного візантійського обряду, не латинського. І в старших поселеннях знаходилися русини, які тут оселилися на т. зв. волосському праві.

Велика Домаша до 1317 року була власністю шляхтича Петра Петена. Король Карл Роберт в 1317 році подарував Велику Домашу своєму прихильникові шляхтичу Мікчову з роду Акош. Назва Домаша була тогочасно з особовим чи родовим іменем. Передбачається, що поселення існувало ще до XI ст. В XIII – XIV ст. село було власністю Стропківського панства. Храм у селі міг існувати ще до XVI ст., але письмові грамати засвідчують існування храму кінцем XVI ст. Від 1598 року до початку XVIII ст. безперервно тут діяли євангелічні проповідники (Ф. Уличний). Ймовірно, русини змушені були стати євангеліками через заборону візантійських відправ. В 1666 році храм у Великій Домаші був ще дерев'яний. В 1600 р. тут було 13 домогосподарств підданих. На зламі XVII – XVIII ст. Велика Домаша була малим селом. В 1715 р. тут було 7, а в 1720 р. – 8 домогосподарств підданих.

-мі-

Слово про поета Рудольфа Дем'яна (З нагоди його 70-річчя від дня народження)

Рудольф Дем'ян був не лише педагогом, автором кількох підручників для наших шкіл, але й автором поетичних збірок для дорослих і дитячого читача та й ще казок для дітей. Я теж знав, що такий поет існує, але не читав його творів, коли виходили друком, аж згодом, бо вони до мене чомусь не доходили. Біда нашої літератури полягає в тому, що нема магазину, який би продавав книжки наших письменників. А коли автор не надіслав книжку рецензенту чи комусь іншому, то читачі про неї не знають, в тому числі й я. Він не вислав мені ні одної своєї збірки. Аж десь 1982 року я побачив його прізвище під твором, що був опублікований у збірці початківців «Молоде вино» та майже через 10 років пізніше у збірнику «Проліски» (1991). Потім довго я не чув про нього.

Хто такий Рудольф Дем'ян? Народився він 2 січня 1952 року в селі Збіїне Межилабірського округу Тут закінчив початкову українську школу, Середню загальноосвітню в Гуменному і Педагогічний факультет Університету ім. П. Й. Шафарика в Пряшеві (1974). Жаль, ані під час його навчання в Пряшеві ми не зустрілись, ніхто не казав мені про нього, він не ходив на наші зустрічі з молодими авторами, які організував комітет УС ССР та журнал «Дукля». Після закінчення факультету учителював у селах Рокити, Тополя і нарешті повернувся до Гуменного, де спочатку працював рядовим учителем, пізніше директором Основної української школи-інтернату (1992-2010), яку відвідували учні не лише з Гуменного, але й віддалених сіл Лабірщини і Снинщини.

Тут працював аж до виходу на пенсію. В літературу вступав тихо і відносно пізно (мені невідомо, чи писав вірші в студентські роки), але здивував мене збіркою «Відлуння старої дзвіниці», яка вийшла в 2000 році в Дрогобичі (Україна) і здобула

визнання в Україні (Р. Дем'ян взяв участь у літературному конкурсі) та й у нашого читача. Знайдемо в ній поезії, призначені дитячому й дорослому читачу. В більшості творів поет Р. Дем'ян заведе читача у нашу історію, знайомить нас з нашим минулим, традиціями тощо. Вірші багаті на оригінальні художні образи (метафори), місцями навіяні казковим духом, мелодіями народної пісні, балади і стилем. Це все, що наша поезія до того часу не дуже використовувала. Зміст збірки доводить, що довгорічна педагогічна діяльність автора стала йому у пригоді, він знав, що сучасного молодого читача цікавить, що хоче знати, що потребує і як наблизити йому

нашу історію. В цьому плані написана й друга збірка «Запросини» (2003), дещо інтелектуальніша, бо призначена переважно дорослому читачу.

Потім вийшли такі його твори: «Відтинки будня» (2008), «Во ім'я сумління» (2011), для дітей «Пригоди песика Лесика» (2004), «Два горішки з-під Вобічки» (2006), «Азбукові іменини» (2015) і нарешті «Карпатські мандрівки» (2018). Крім того, він написав кілька радіоес, які йшли на хвилі нашого радіомовлення. Деякі навіть здобули премію СЛФ.

Всі твори цікаві, оригінальні, виявив в них свій талант на повну силу, вони зацікавлять та повчачуть літнього чи молодого читача. Ще на один момент хочеться звернути увагу. 2012 року поет Мілан Бобак видав збірку (буклет) наших сучасних поетів під назвою «Дотики слова», в якій поряд з такими визначними поетами, як Ілля Галайда, Юрій Бача, Йосиф Збіглей, Йосиф Шелелець, Степан Гостиняк, Мілан Бобак, Мілан Реґула, Ганна Коцур, Маруся Няхай опинився й Рудольф Дем'ян. (В такому порядку вони представлені). Кожен з них представлений чотирма віршами, які найбільше, на думку упорядника, характеризують його поетичну творчість. Шкода, що чомусь поза ними опинилися поезії Михайла Дробняка, Віктора Гайного чи Сергія Макари, не кажучи вже про наших класиків – Федора Лазорика, Ірину Невицьку, Зореслава, Івана Мацинського та ін. Але упорядник знав, що робить. До речі, цікава й передмова І. Галайди до цього видання, в якій дає високу шану художньому слову, слову українському та й ще написаному кирилицею, яке вимірає, може, і нашою байдужістю на теренах нашого краю. Завдяки і цьому виданню нагадає, що воно ще живе і сподіваємось, що не загине, бо поки будуть жити поети і читачі, то й і воно буде жити.

Р. Дем'ян представлений у названій збірці віршами «Давня пісня», «Свій куточок», «Стривай, хвилино», «Осінь». Деякі його вірші були покладені на музику і стали піснями, які виконують різні співаки. Оскільки серед нас вже немає в живих (помер 25.12.2019) педагога, поета і казкаря, просто Людини Рудольфа Дем'яна, то згадаймо його і віддаймо йому шану його віршем:

Давня пісня

Її красу, немов коханку,
Я змалку щиро полюбив,
Від сумерку аж до світанку
Потіху в ній я знаходив.
У рідній хаті розповидав,
Неначе любая дитина,
Подушку білу зігрівала,
Колі надходило безсоння.
Я буду ждати співанку оту
В далекому і рідному краю
І буду долю я благодати,
Щоб пісню не втратив я свою.

Такий наш погляд на поета Рудольфа Дем'яна. Запам'ятаймо і не забуваймо його.

Михайло РОМАН.

ПЛАСТ на Закарпатті відзначає 100 років

Союз скаутів ПЛАСТ українсько-руси́нської національності в Словаччині приєднується до вітань, які в останніх тижнях прямують до пласту́нів Закарпаття з нагоди визначного ювілею.

11 грудня 2021 р. минуло 100 років від перших пластових сходів на території Закарпаття. В гімназії в Берегові їх на запрошення тодішнього директора Андрія Лискевича провів Володимир Комаринський, який був вихованцем засновника ПЛАСТУ Олександра Тисовського і в тому часі проживав у Хусті. З цього часу почалася історія діяльності ПЛАСТУ на Закарпатті, яка декілька років після того сприяла оформленню перших пластових гуртків і на Пряшівщині.

З цієї нагоди на будинку гімназії в Берегові відкрили пам'ятну дошку, були видані і принагідні пластові марки, конверти та листівки. Одночасно

пленум Головної Пластової Булави (Світовий Пласт) з нагоди 100-ліття ПЛАСТУ на Закарпатті затвердив список осіб до надання найвищого пластового відзначення – Залізного Пластового Хреста. Однією з п'яти відзначених особистостей є і греко-католицький священник о. Степан Пап-Пугач (1917-1990), відомий український релігійний і громадський діяч, історик і письменник, один із організаторів і командантів ПЛАСТУ на Закарпатті, який більшу частину свого життя прожив в Словаччині і у вічність відійшов в Кошицях декілька місяців перед відновленням діяльності ПЛАСТУ в Словаччині в 1991 році. І по 30-ти роках ПЛАСТ, єдина молодіжна організація в Словаччині, проводить активну діяльність між нашою молоддю.

С. Д.

Розсекречені справи про в'язнів ГУЛАГу

Як повідомило Радіо Свобода, в інтернеті були опубліковані фотографії та тисячі документів, які проливають світло на долю громадян Чехословаччини, в'язнів ГУЛАГу. Найближчим часом будуть опубліковані дальші документи.

Коли в березні 1939 року німецькі фашисти увірвалися до Праги, тисячі етнічних українців, євреїв і чехів, які жили в Чехословаччині, намагалися врятуватися втечею на схід, у бік Радянського Союзу.

Для близько 8000 людей, які перейшли радянський кордон, це було, як із вогню потрапити в полум'я. Майже всі біженці були заарештовані радянською владою та відправлені у систему виправно-трудова табірів по всьому СРСР, відомо як ГУЛАГ. Більшість із тих людей було засуджено до 3-5 років каторжних робіт за незаконний перетин кордону, іншим було пред'явлено суворіші звинувачення, часто сфабриковані владою.

З січня Чеський інститут вивчення тоталітарних режимів опублікував досє радянських спецслужб на 1000 біженців, в основному етнічних українців, які під час Другої світової війни

втекли зі східної Чехословаччини та опинилися в ГУЛАГу. Документи та фотографії – це ранній зразок проекту оцифрування, який є більш ніж десятирічною роботою чеських, українських та російських істориків і архівістів.

Оприлюднення документів присвятілі 80-річчю радянської «амністії» більшістю чехословацьких в'язнів ГУЛАГу 3 січня 1942 року. Звільнені в'язні випустили з таборів, щоб сформувати бригади для боротьби з нацистами, які почали наступ на Радянський Союз. Чимало звільнених чехословаків, більшість з яких складала закарпатські українці, в тому числі з Пряшівщини, загинули в боях.

Нагадаймо, що в склад Чехословаччини на той час поруч з Чехією і Словаччиною входили і т. зв. Підкарпатська Русь.

Очікується, що всі ті тисячі доступних папок зі справами чехословацьких громадян, інтернованих в ГУЛАГ, будуть опубліковані в інтернеті до кінця цього року.

За матеріалами Радіо Свобода.

Посмертна згадка

З деяким запізненням на адресу редакції надійшла смутна вістка: 17.10.2021 р. відійшла у вічність **МУД-р Дарія Ізидора Ровдичова** із Зволена. Свої статті, відгуки і замітки вона друкувала на сторінках газети «Нове життя». Допомогала газеті також своїми фінансовими внесками.

Похорон за греко-католицьким обрядом відбувся 4.11.2021 р. в Геллніці.

Вічна їй пам'ять!

Іван Гопта

21.12.2021 р. в Гуменному помер політичний діяч, колишній депутат Національної Ради Словацької Республіки (2002 – 2006) **Іван Гопта**, кандидат наук.

Іван Гопта народився 19.9.1958 р. у Волиці Меджилабірського округу.

Він був депутатом міського представництва в Гуменному та Пряшівського самоврядного краю. В 2005 р. заснував політичну партію «Úsvit».

Від 1995 року видавав газету «Úsvit».

Вічна йому пам'ять! -мі-

Андрій Гнат

5.1.2022 р. в Пряшеві помер культурно-освітній працівник, колишній завідувач пропаганди-організаційного відділу прашівського Українського національного театру (УНТ, тепер Театр О. Духновича), член художньої ради театру, художній керівник Піддукалянського українського народного ансамблю (ПУНА) **Андрій Гнат**.

Андрій Гнат народився 19.9.1938 р. у Вишній Радвані, тепер Радвань над Лабірцем Меджилабірського округу. Після закінчення Освітньої школи в Братиславі (1958) був інспектором для культури ОНК в Бардієві. В УНТ працював з 1960 року. В 1975 р. йому присвоєно звання Заслуженого працівника культури. Художнім керівником ПУНА був з 1.1.1981 до 1990 року.

В останні роки життя вийшов на протилежні українству позиції.

Поховано його в рідному селі.

Вічна йому пам'ять! р

В США відзначають 100-річчя першого виконання «Щедрика»

В Нью-Йорку та Вашингтоні плануються культурні події на честь 100-річчя з першого виконання «Щедрика» в США. Про це повідомила посол України в Сполучених Штатах Америки **Оксана Маркарова** в «Суботньому інтерв'ю» **Радіо Свобода**.

За її словами, «Щедрик» для українців і «Carol of the Bells» для американців – не лише найпопулярніша різдвяна пісня, а й приклад культурної дипломатії.

Посол нагадала неймовірну, за її словами, історію.

«Хор, який виконував у США «Щедрик», поїхав саме з міс-

єю культурної дипломатії – через пісні доносити інформацію про молоді українську державу, яка здобула свою незалежність у 1918 році, але, на жаль, не втримала її тоді, хор опинився у США, коли повертатися було вже нікуди. І у США були написані нові слова для «Щедрика» англійською мовою. І буде 100 років, коли в Нью-Йорку було вперше виконано цю пісню, яка за ці 100 років захопила серця», – розповіла Оксана Маркарова.

«Щедрик» – це українська народна колядка, музику до якої написав український композитор **Микола Леонто-**

вич на початку ХХ століття.

У 1921 році в США приїхав український хор **Олександра Кошиця**, який вперше в Америці виконав відому колядку в «Карнегі-Гол».

На цьому концерті був присутній відомий американський музикант українського походження **Пітер Вільговський** (Вільховський), який пізніше написав англійську версію української колядки «Carol of the Bells».

«Carol of the Bells» сьогодні є однією із найпопулярніших різдвяних пісень у світі.

Радіо Свобода.

Петро Вільговський

Петро (Пітер) Вільговський (англ. *Peter J. Wilhowsky*; 13 липня 1902, Пассейк, Нью-Джерсі, США – 4 січня 1978, Норволк) – популярний американський композитор, хоровий диригент, аранжувальник та педагог українського походження.

Петро Вільговський народився у сім'ї **Йосифа Вільговського** й **Юлії (Олени) Гнат**, що походили з Пряшівщини. Батько походив з села Вишній Орлик, мати з села Удол.

Музичні таланти хлопця виховувалися його батьками з дуже молодого віку, як вдома, так і в церковному хорі. Протягом п'яти років у дитинстві він був членом хорового колективу Руського кафедрального собору в Нью-Йорку. Він став сопрано-солістом та виступав у численних концертах та службах собору, виступав у Білому домі перед Президентом США **Вудро Вільсоном**.

Петро Вільговський також навчався грати на скрипці та фортепіано. Продовжував свою музичну освіту в Нью-Йорку та отримав ступінь бакалавра мистецтв у музичному навчальному закладі, що зараз відомий як **Джувльардська школа**. Працював вчителем музики в Нью-Йорку в середній школі в Брукліні, в той час він почав організувати студентів у хори, якими він керував протягом наступних двадцяти п'яти років. Його хор у складі 1500 студентів з великим успіхом виступив на **Медисон-сквер-гарден** у 1936 році для Національної асоціації вчителів музики. Його студентські хори щорічно виступали в **Карнегі-холі** та **Лінкольн-центрі**. Він також навчав хорових диригентів та музичних педагогів у музичній **Джувльардській школі**.

Співпрацюючи з відомим диригентом **Артуро Тосканіні**, вони підготували хор з 600 співаків, щоб виконували «Гімн до народів» під керівництвом **Тосканіні** на концерті в **Медисон-сквер-гарден** у 1944 році.

Деякий час працював аранжувальником симфонічного оркестру радіо «NBC».

У 1936 році **Петро Вільговський** створив англійську версію «Щедрика», <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%92%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA>

[%D0%B8%D0%B9 - cite note-4](#) нині всесвітню відому «Carol of the Bells», для симфонічно-

го оркестру радіо «NBC». Саме в цьому варіанті «Щедрик» отримав всесвітню славу.

Вікіпедія.

Звичаї нашого села СТРІТЕННЯ (2.2. с.ст. – 15.2.н. ст.)

Давно у наших предків це перше весняне свято називалося **Грімниця**.

Грімниця – кінець саниці.

На Грімниця – не буде саниці.

Кідь цяпкать на Грімниця – буде ще довга зима. І перегризки вицяпкать. (Перегризки – це те, що худоба залишала від соломи, коли не усе перегризла.) Коли минеться вся паша, худоба візьметься до перегризок.

Кед на Грімниця зо стріх тече, та шя довго зима влече.

На Грімниця млачкы – дадутся навзначкы (треба ще лягати спати, бо ще буде довго зима).

Як на Грімниця буде доч падати, треба од коров перегризки хапати. (Залишки перегриженої папі, що худоба залишає у жолобі, треба відкласти на пізніше, бо буде довга зима – не буде папі).

Кед на Грімниця млачкы, треба буде на полі збирати клачки (колоски) – буде слабій урожай.

Як на Грімниця пташок нап'ється води із млачок, та зима буде довго і літо круте (жорстоке).

Як на Грімниця пташок нап'ється води з млачок, то на Юря він вже порядні напасеся

Як на Грімниця вовча руя, буде ші велика зима.

Як на Грімниця буде вода на дорозі, Паска буде на леді.

Грімницями починається провесінь (початок весни).

Гумор

Рыбарь поймав рыбку а тоту му пообіцяла сповнити три желання: хотів быти богатый, здоровый а мати нараз зо женов оргазмус.

По місяці зайде за рыбок а ся поносуе, же то так не фунгує. – А што не фунгує, – просить ся рыбка.

– Богатый є, здоровый так исто. Лем оргазмус мам фурт тогды, як ем з камаратмі в корчмі на пиві.

* * *

– Як докажете, же тота дама є вашов женов?

– Доказів не мам, але кедь выт лі докажете, же не є мойов женов, буду вам вдячний до самої смерті.

Календар

1.2.1872 р. – народився громадсько-політичний діяч, колишній прем'єр-міністр ЧСР **Мілан Годжа** (150). Сприяв заснуванню російської гімназії у Пряшеві. Помер 27.6.1944 р.

1.2.1827 р. – народився видавець, громадський діяч, голова «Галицько-руської матиці», Руської Ради **Богдан Дідицький** (195). Помер 19.1.1909 р.

1.2.1897 р. – народився український поет, імператор залізних стріф «Свєн Маланюк» (125). Помер 16.2.1968 р. в Нью-Йорку.

1.2.1882 р. – народилася чеська письменниця **Марія Маєррова** (140). Померла 16.1.1967 р.

3.2.1812 р. – народився словацький письменник **Йонаш Заборський** (210). Помер 23.1.1873 р.

3.2.1892 р. – народився в Орябині Старолюбнянського округу збирач народної творчості, автор книжки «Дротарі» **Іван Кіндя** (130). Помер 20.7.1964 р.

5.2.1972 р. – помер громадсько-політичний діяч, автор спогадів «Партизанські ватри» **Йосиф Мосорак** (50). Народився 11.9.1912 р. в Странях Старолюбнянського округу.

7.2.1847 р. – народився етнограф, фольклорист, громадський діяч **Олександр Русов** (175). 1875-го Русов з дружиною переїздить до Праги, де видали повний Шевченків «Кобзар». Помер 8.10.1915 р.

8.2.1977 р. – помер учитель у Кружльовій, Бєнядіквіцях і Руському Кручові **Іван Ковальчук** (45). Народився 6.10.1897 р. в Галичині.

9.2.1942 р. – почала виходити в Бузулуку щотижнева газета чехословацьких військових частин в РСРС «Денніє správy», пізніше перейменована на «Naše vojsko v ZSSR» (80).

10.2.1917 р. – народився у Лукові Бардієвського округу громадський діяч, дипломат, генеральний секретар Української Народної Ради Пряшівщини **Іван Рогаль-Ільвік** (105). Помер 3.2.2002 р.

10.2.1922 р. – народився у Нижньому Жипові Требішівського округу публіцист, редактор Пряшівської української студії Словацького радіо, редактор журналу «Дружно вперед» **Олександр Товт** (100). Помер 24.9.2001 р. в Михалівцях

14.2.1732 р. – народився в Торисках Левоцького округу церковний та освітній діяч **Іван Брадач** (290). Добився незалежності мучачівських греко-католицьких єпископів від католицьких єгерських єпископів. Помер 5.7.1772 р.

14.2.1897 р. – помер письменник, фольклорист, етнограф **Пантелеймон Куліш** (125). Активною діяльністю допомагав розвитку української літературної мови, науки, філософії, історії. Народився 7.8.1819 р.

14.2.1937 р. – народився в Орябині Старолюбнянського округу історик, автор праць з історії українців Словацьчини **Михайло Барновський**, доктор наук (85). Помер 31.5.2008 р.

15.2.1937 р. – вийшов у Чирчі Старолюбнянського округу орган «Фронта русских земледельцев и рабочих» антифашистського і прорадянського спрямування «Зоря» (85).

20.2.1917 р. – народився в Калинові Меджилабірського округу громадський діяч **Андрій Сушко** (105). Незаконно репресований попереднім режимом. Помер 11.3.1995 р.

21.2.1967 р. – помер церковний та культурний діяч, монах у Ладомировій Свидницького округу, автор праць з питань релігії та історії церкви архимандрит **Олег (Іванов)** (55). Народився 1.11.1888 р.

22.2.1942 р. – гітлерівцями було розстріляно українську поетесу **Олену Телігу** (80). Народилася 21.7.1906 р.

22.2.1987 р. – помер в Нью-Йорку всесвітньовідомий художник **Енді Варгол** (Вархол) (35). Народився 6.8.1928 р. в Пітсбургу у родині вихідців з Микової Стрпківського округу.

25.2.1942 р. або на початку жовтня 1941 р. – пропав безвісти український вчений-винахідник, один з піонерів ракетної техніки й теорії космічних польотів **Юрій Кондратюк** (справжнє ім'я **Олександр Шаргей**) (80). Народився 21.6.1897 р. в Полтаві.

25.2.1707 р. – народився італійський драматург, реформатор італійського театру **Карло Гольдоні** (315). Помер 6.2.1793 р.

25.2.1917 р. – народився в Нігрові Меджилабірського округу педагог, мовознавець **Теодор Габурчак** (105)

26.2.1657 р. – засновано **Кошицький університет** (365). Дозвіл читати лекції одержав 7.8.1660 р.

26.2.1802 р. – народився французький письменник **Віктор Гюго** (220). Помер 22.5.1885 р.

26.2.1967 р. – померла педагог, історик **Віра Феделеш** (55). Видала «Учебник історії Подкарпатської Руси от найдавніших часів до наших днів» (1924). Народилася 25.1.1879 р. в Тополі Снинського округу.

27.2.1812 р. – народився словацький поет **Само Халупка** (210). Помер 19.5.1883 р.

29.2.1932 р. – народився у Нижній Яльовій Свидницького округу педагог, культурно-освітній працівник **Йосиф Семанчо** (90). Вчителював у селах **Вавриньць**, **Фіаш** і **Ломне**. Помер 1.12.1989 р.